

กฎหมายลักษณะหนี้ (2)

ศาสตราจารย์ ดร.ดาราพร ธีระวัฒน์

สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

ปีการศึกษา 2568

วัตถุแห่งหนี้

(SUBJECT OF OBLIGATION)

วัตถุแห่งหนึ่ง

- การชำระหนี้ (มาตรา 194)
- เนื้อหาของการชำระหนี้ : สิ่งที่ถูกหนี้ต้องชำระหนี้
- ลูกหนี้ชำระหนี้ไม่ถูกต้อง : ความรับผิดชอบของลูกหนี้
- ปัญหาอาจเกิดกรณีวัตถุแห่งหนึ่งของมูลหนี้ไม่แน่นอน?
- หลักการกำหนดให้วัตถุแห่งหนึ่งแน่นอน (ม.195 ถึง ม.202)

หลักเรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์แห่งหนี้ให้แน่นอน

1. กรณีทรัพย์ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์แห่งหนี้เป็นทรัพย์ที่ไม่แน่นอน (ม.195)
2. กรณีการชำระหนี้เงินตราต่างประเทศ (ม.196 - ม.197)
3. กรณีการชำระหนี้มีหลายอย่าง : หนี้ที่ต้องเลือก (ม.198 – ม.202)

1. กรณีทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งนี้เป็นทรัพย์สินที่ไม่แน่นอน (มาตรา 195)

- ทรัพย์สินที่ระบุไว้เป็นเพียงประเภท
- ทรัพย์สินที่ไม่แน่นอน (a fungible thing)
- ทรัพย์สินทั่วไป (a generic thing)
- สักกมทรัพย์สิน = สักการิมทรัพย์สิน ซึ่งโดยปกติอาจใช้ของอื่นอันเป็นประเภทและชนิดเดียวกันมีปริมาณเท่ากันแทนได้

หลัก : กำหนดตัวทรัพย์สินที่เป็นวัตถุแห่งหนี้ให้แน่นอน

1. การกำหนดชนิด(คุณภาพ)ของทรัพย์สินให้แน่นอน (มาตรา 195 วรรคหนึ่ง)
(หลักเฉพาะ ม. 589 , ม. 650)
2. การกำหนดตัวทรัพย์สินให้แน่นอนเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง(มาตรา 195 วรรคสอง)
(หลักเฉพาะ ม. 460)

ความแตกต่างของการเป็น**ทรัพย์เฉพาะสิ่ง** และการเป็น**ทรัพย์ทั่วไป**

- 1.ผลเกี่ยวกับการโอนกรรมสิทธิ์ (ม.458)
(ฎีกาที่ 339/2506, 455/2518, 468/2532)
- 2.ผลเกี่ยวกับภัยพิบัติหรือการเสี่ยงภัย (ม.370)
(ฎีกา 339/2506)
- 3.ผลเกี่ยวกับการพ้นวิสัยในการชำระหนี้ (ม.202,217,218,219)
(ฎีกาที่ 711/2486, 462/2493, 2046/2531, 434/2531)

ความแตกต่างของการเป็น**ทรัพย์เฉพาะสิ่ง** และการเป็น**ทรัพย์ทั่วไป**

4. ผลเกี่ยวกับหน้าที่ในการรักษาทรัพย์ (ม.323 วรรคสอง)

5. ผลเกี่ยวกับสภาพของทรัพย์ส่งมอบ (ม.323 วรรคหนึ่ง)

6. ผลเกี่ยวกับสถานที่ส่งมอบทรัพย์ (ม.324)

2. ปัญหากรณีหนี้เงินที่แสดงไว้เป็น**เงินตราต่างประเทศ** (ม.196)

- ความหมายของ “หนี้เงิน” มาตรา 196
- กม.ให้สิทธิลูกหนี้เลือกจะชำระเป็นเงินไทยก็ได้
- โดยคิดอัตราแลกเปลี่ยนเงิน ณ สถานที่และเวลาที่ใช้เงิน
(ฎีกาที่ 5020/2547, ที่ 568/2548, ที่ 2863/2559)

3. ปัญหากรณีการอันพึงชำระหนี้มีหลายอย่าง (ม. 198)

- = หนี้ที่เลือกชำระได้ (alternative obligation)
- = กรณีมีวัตถุประสงค์แห่งหนี้ที่ต้องมีการเลือก
- = มีข้อตกลงที่การชำระหนี้มีหลายอย่าง แต่ลูกหนี้จะต้องทำการชำระหนี้เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งเท่านั้น

หลักเกณฑ์การเลือก :-

- วิธีการเลือก (มาตรา 198 - มาตรา 201)
- กรณีการอันพึงต้องทำเพื่อชำระหนี้บางประการตกเป็น**พันธวิสัย (ก่อนการเลือก)** มาตรา 202

กรณีการอ้างฟังต้องทำเพื่อชำระหนี้บางประการ ตกเป็นพ้นวิสัย ก่อน มีการเลือก (ม. 202)

ไม่ได้ เกิดจากความผิดของ
ผู้ไม่มีสิทธิเลือก

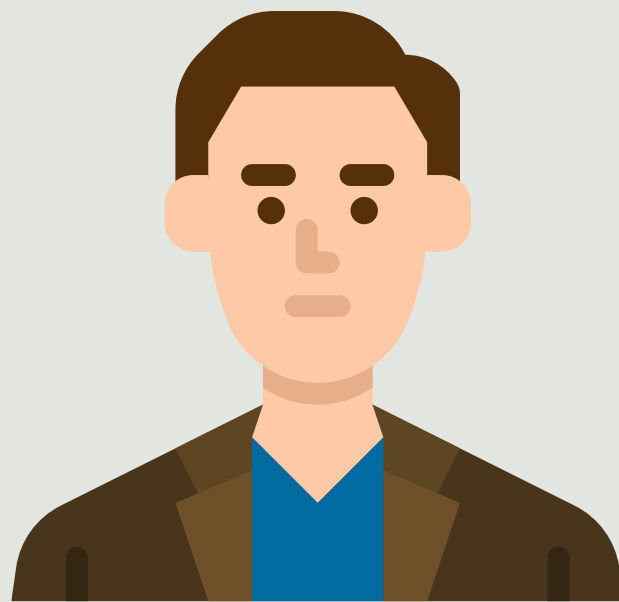
กฎหมายจำกัดหนี้
(จำกัดการเลือก) เท่าที่
ไม่พ้นวิสัย

เกิดจากความผิดของ
ผู้ไม่มีสิทธิเลือก

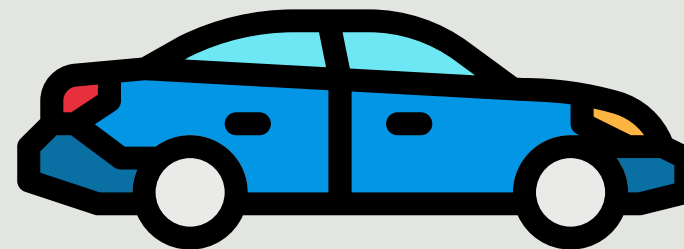
กฎหมายไม่จำกัดหนี้
(ไม่จำกัดการเลือก)
= ผู้มีสิทธิเลือก อาจเลือกการที่เป็น
พ้นวิสัยเป็นการชำระหนี้ได้

ข้อเท็จจริงที่ 1

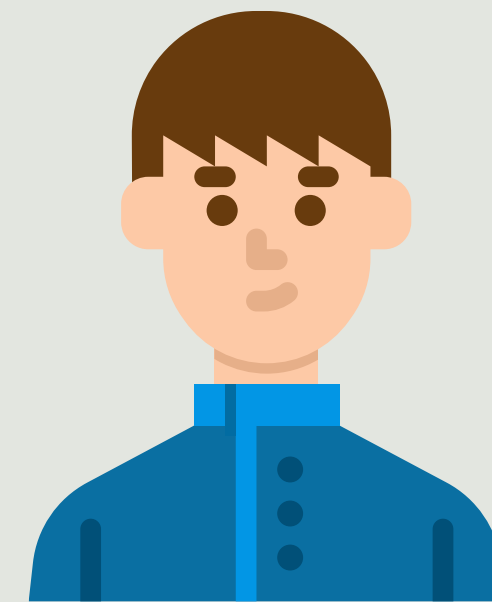
นาย ก. (เจ้าหนี้)ตกลงยอมให้ นาย ข.(ลูกหนี้) ชำระหนี้เป็นอย่างอื่น ที่เป็นการชำระหนี้หลายอย่างซึ่ง
ต้องมีการเลือกกัน

นาย ก. เจ้าหนี้
(ผู้มีสิทธิเลือก)

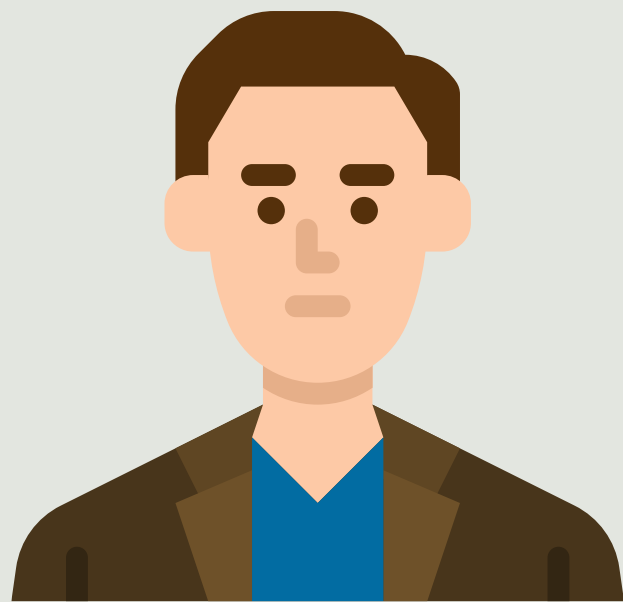
ศ.ดร.ดารافر ธีระวัฒน์

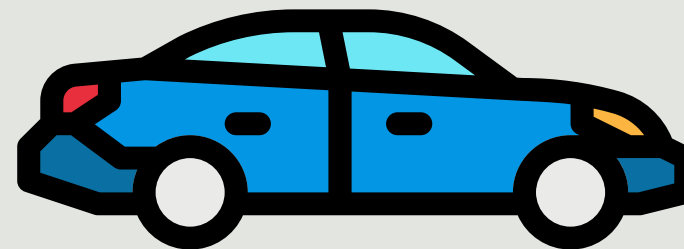
นาย ข.

ข้อเท็จจริงที่ 2

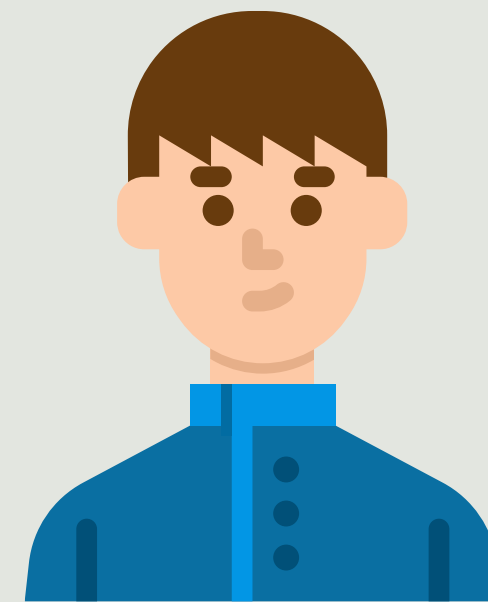
นาย ก. (เจ้าหนี้) ตกลงยอมให้ นาย ข. (ลูกหนี้) ชำระหนี้เป็นอย่างอื่น ที่เป็นการชำระหนี้หลายอย่างซึ่งต้องมีการเลือกกัน

นาย ก.

ศ.ดร.ดารافر ธีระวัฒน์

นาย ข. ลูกหนี้
(ผู้มีสิทธิเลือก)